

Kitabu cha Yoeli na Kanisa la Waadventista Wasabato la Laodikia - Namba Kumi na Sita

Jeff Pippenger

2025-12-22

Nambari Kumi na Sita

Samahani kwa kutumia maneno mengi kabla ya kuanza mada kuu. Nataka kuweka baadhi ya mistari ya kinabii mahali pake, ambayo ni sehemu muhimu za mantiki ninayokusudia kutumia tutakapolichunguza moja kwa moja kitabu cha Joel. Nimetaja hapo awali kwamba neno la Kiebrania linalotafsiriwa kama “kukatwa” katika kitabu cha Joel linapata chimbuko lake katika njia ya dhabihu ya kuidhinisha agano katika siku za Abraham.

Amkeni, enyi walevi, na lieni; na pigeni yowe, enyi wote wanywaji wa mvinyo, kwa sababu ya mvinyo mpya; kwa maana imekatwa kutoka vinywani mwenu. Yoeli 1:5.

Neno la Kiebrania "cut off" ni H3772, nalo ni mzizi wa asili unaomaanisha 'kukata (kuondoa, kuangusha au kukata katika vipande); kwa kuashiria kuharibu au kuteketeza; hasa kufanya agano (yaani, kuunda muungano au makubaliano, hapo awali kwa kukata nyama na kupita kati ya vipande).'

Ninatambua kwamba kwa mujibu wa Strong, "cut off" ni "mzizi wa asili" katika maana ya kisarufi. Hayo yakisemwa, kitendo cha kukata kinachohusishwa na agano na Ibrahimu huonyesha kwamba mwanga wa agano umeambatanishwa na neno, na kwamba mwanga huo umewekwa bayana katika mzizi wake wa kihistoria wa asili. "Cut" kwa muktadha wa historia ya agano ni ishara ya kinabii inayotegemea mizizi yake ya asili, na pia inatambuliwa kisarufi kuwa mzizi wa asili.

Tamko katika aya ya tano si tu kubainisha kwamba hawana ujumbe wa mvua ya mwisho, kama unavyowakilishwa na "divai mpya", bali pia kwamba wanakataliwa hapo hapo kama watu wa agano la Mungu, watu wa agano wanaofuatilia "mizizi yao ya awali" hadi kwa Ibrahimu.

Kizazi kilichokufa jangwani kwa muda wa miaka arobaini, kilifuatilia mizizi yake ya asili hadi kwa Ibrahimu, yaani baba wa mataifa mengi. Kizazi kilichoingia Nchi ya Ahadi pamoja na YOSHUA, kilifuatilia mizizi yake ya asili hadi kwa Ibrahimu. Wayahudi waliomsulubisha Kristo walifuatilia mizizi yao ya asili hadi kwa Ibrahimu. Waprotestanti waliotoka katika Enzi za Giza, na ambao kisha walijaribiwa na kupitwa kando kama watu wa agano walioteuliwa na Mungu mwaka 1844, walifuatilia mizizi yao ya asili hadi kwa Ibrahimu. Harakati ya Wamilleraiti ya Filadelfia iliyoingia ndani ya Patakatifu pa Patakatifu tarehe 22 Oktoba, 1844 ilifuatilia mizizi yake ya asili hadi kwa Ibrahimu. Harakati ya Wamilleraiti ya Laodikia iliyojenga upya Yeriko mwaka 1863, ilifuatilia mizizi yake ya asili hadi kwa Ibrahimu. Kanisa la Waadventista Wasabato la Laodikia, litakalotapikwa kutoka kinywani mwa Bwana wakati wa sheria ya Jumapili inayokuja karibuni, lilifuatilia mizizi yake ya asili hadi kwa Ibrahimu. Vizazi vyote hivyo vimetimiza, au vitatimiza, mfano wa shamba la mizabibu.

Walevi katika Yoeli wanaamka na kugundua kwamba wamekataliwa kama watu wa Mungu, na kwamba hawana ujumbe wa mvua ya mwisho. Kinyume chake basi ni kweli. Wale ambao Yoeli anawatambua kuwa wanavaa "taji za utukufu," kisha wanaingia agano, wanatiwa muhuri na kuinuliwa kama sadaka. Agano la kwanza kabisa lililoidhinishwa kati ya Mungu na watu walioteuliwa lilianza na "kukata" kule kule kunakowakilishwa katika dhabihu ya mwisho ya watu wa Mungu, ambayo huanza katika sheria ya Jumapili. Hilo "kukata" ndilo kutenganishwa kwa ngano na magugu. Magugu yanakataliwa na kutupwa motoni, na ngano hufungwa pamoja kama sadaka ya ngano ya malimbuko ya Pentekoste, ambayo kisha huinuliwa, "kama katika miaka ya awali."

Kuna sehemu nne ambazo kwa kawaida huainishwa kuwakilisha agano la Abrahamu. Katika Mwanzo sura ya kumi na mbili Abrahamu 'anaitwa' na kupewa ahadi ya kumfanya kuwa taifa kubwa. Hii si sehemu ya agano, bali ni wito ulio na ahadi. Wakati huo jina lake ni Abram, kwa kuwa mojawapo ya alama za uhusiano wa agano ni mabadiliko ya jina. Jina la Abram linabadilishwa katika hatua ya tatu kati ya hatua nne za agano hilo.

Maana Mungu alipompa Ibrahim ahadi, kwa kuwa hakuwa na mkubwa kuliko yeye wa kumwambia, akaapa kwa nafsi yake mwenyewe, akisema, Hakika, nikubariki, nitakubariki; na kuzidisha nitakuzidisha. Ndivyo, baada ya yeye kuvumilia kwa saburi, akapata ile ahadi. Maana wanadamu huapa kwa mkubwa kuliko wao; na kiapo ni uthibitisho kwao, nalo huwa mwisho wa kila ugomvi. Kwa hiyo Mungu, akitaka zaidi kuwadhihirishia warithi wa ile ahadi kutokubadilika kwa shauri lake, akaithibitisha kwa kiapo; ili kwa vitu viwili visivyoweza kubadilika, ambavyo katika hivyo haiwezekani Mungu kusema uongo, tupate faraja iliyo imara, sisi tuliokimbilia ili tupate kushika tumaini lililowekwa mbele yetu; nalo tumaini hili tunalo kama nanga ya roho, iliyo salama na imara, la kuingia hata mle ndani ya pazia; ambamo mtangulizi ameingia kwa ajili yetu, yaani Yesu, aliyefanywa kuhani mkuu milele kwa mfano wa Melkizedeki. Waebrania 6:13-20.

Wito ulikuwa ahadi ya Mungu kwa Abram, naye akatoa shahidi wa pili kwa "kiapo" kilichofuata. "Kiapo" kilichofuata kilikuwa cha mara tatu. Baada ya wito wa ahadi, uliokuwa hatua ya kwanza, hatua ya pili, ya tatu na ya nne ndizo zinazounda agano halisi la mara tatu, la Mungu, pamoja na watu waliochaguliwa. Katika Mwanzo kumi na tano Mungu rasmi "anakata" (anaanzisha) agano kupitia taratibu ya kiibada ya kuisisimua ambamo Mungu peke yake anapita kati ya wanyama waliogawanywa vipande, akiwahidi bila masharti nchi kwa wazao wa Ibrahim. Nchi ya Ahadi iliwakilishwa kama nchi kati ya mito miwili; mto wa Misri na mto Frati. Hatua ya kwanza ya agano la mara tatu inajumuisha rejeo la moja kwa moja la alama ya kinabii ya mito miwili, na yote yanayohusishwa na ishara hiyo. Wakati uvuvio unapoonyesha mito ya Ulai na Hidekeli kama matukio ambayo sasa yako katika mchakato wa kutimia, mito hiyo miwili ilitolewa mfano katika unabii wa Abram. Muktaadha uko kati ya mito miwili ya Abram, ambayo, ikijumuishwa na mito miwili ya Danieli, inakuwa mito minne, kwa kuwa sauti ya Kristo ni sauti ya maji mengi.

Siku ile ile Bwana akafanya agano na Abram, akisema, Uzao wako nimewapa nchi hii, toka mto wa Misri mpaka huo mto mkuu, mto Frati: Wakeni, na Wakenizi, na Wakadmoni, na Wahiti, na Waperizi, na Warefai, na Waamori, na Wakanaani, na Wagirgashi, na Wayebusi.

Mwanzo 15:18-21.

Ardhi aliyoahidiwa Abramam ilikuwa ulimwengu wote, unaowakilishwa na wafalme kumi katika siku za mwisho; ilhali katika siku za kwanza za agano uliorodheshwa kama makabila kumi, si wafalme. Laki moja na arobaini na nne elfu watakuwa katika mgogoro na ulimwengu wote. Kisha ulimwengu utahusika na mchakato wa kujaribiwa wa kulazimisha ibada ya Jumapili na serikali ya ulimwengu mmoja chini ya uongozi wa kahaba wa rangi nyekundu wa Ufunuo kumi na saba, anayetawala juu ya wafalme kumi wa dunia. Kwa Abramam, ishara ya muungano wa kanisa na dola ya sanamu ya mnyama inawakilishwa na mto wa Misri, ishara ya utawala wa dola, na mto wa Babeli, ishara ya utawala wa kanisa.

Baada ya mambo hayo, neno la Bwana likamjia Abramam katika njozi, akisema,

Usiogope, Abramam; mimi ndimi ngao yako, na thawabu yako iliyo kuu mno.

Na Abramam akasema, Bwana Mungu, utanipa nini, kwa kuwa mimi sina mtoto, na msimamizi wa nyumba yangu ni huyu Eliezeri wa Dameski? Na Abramam akasema, Tazama, kwangu hukunipa uzao; na, tazama, aliyezaliwa katika nyumba yangu ndiye mrithi wangu. Na, tazama, neno la Bwana likamjia, likisema,

Huyu hatakuwa mrithi wako; bali yeye atakayetoka ndani ya viuno vyako ndiye atakuwa mrithi wako. Akamtoa nje, akasema, Tazama sasa angani, na uzihesabu nyota, kama waweza kuzihesabu; akamwambia, Hivyo ndivyo uzao wako utakavyokuwa.

Naye alimwamini Bwana; naye akamhesabia hilo kuwa haki. Naye akamwambia,

Mimi ndimi Bwana niliyekutoa katika Uru wa Wakaldayo, nikupe nchi hii kuirithi.

Naye akasema, Bwana Mungu, kwa njia gani nitajua kwamba nitaurithi? Naye akamwambia,

Nichukulie mtamba wa miaka mitatu, na mbuzi jike wa miaka mitatu, na kondoo dume wa miaka mitatu, na hua, na kindi la njiwa.

Naye akachukua vyote hivyo, akavipasua katikati, akaweka kila kipande mkabala na kingine; lakini ndege hakuzipasua. Ndege waliposhuka juu ya mizoga, Abramam akawafukuza. Na jua lilipokuwa likitua, usingizi mzito ukamwangukia Abramam; na tazama, hofu ya giza kuu ikamwangukia. Akamwambia Abramam,

Ujue kwa hakika ya kwamba wazao wako watakuwa wageni katika nchi isiyo yao, nao watawatumikia; nao watawatesa miaka mia nne; na tena lile taifa watakalolitumikia nitalihukumu; na baada ya hayo watatoka na mali nyingi.

Na wewe utakwenda kwa baba zako kwa amani; utazikwa katika uzee mwema.

Lakini kizazi cha nne kitarejea hapa; maana uovu wa Waamori haujatimia bado.

Ikawa, jua lilipotua, na kukawa giza, tazama, tanuru la moshi, na mwenge wa moto uliopita kati ya vile vipande. Mwanzo 15:1-17.

Yule ambaye angemwongoza Musa na wana wa Israeli kwa njia ya nguzo ya moto usiku na wingu mchana alipita kati ya vile vipande "vilivyokatwa" kama tanuru inayotoa moshi na taa inayowaka.

Na Bwana alikwenda mbele yao mchana katika nguzo ya wingu, kuwaongoza njiani; na usiku katika nguzo ya moto, kuwapa nuru, ili waende mchana na usiku. Hakuondoa nguzo ya wingu mchana, wala nguzo ya moto usiku, kutoka mbele ya watu. Kutoka 13:21, 22.

Taa inayowaka na tanuru inayotoa moshi vilikuwa mfano wa nguzo ya wingu au ya moto, na zinawakilisha kipengele cha kinabii cha hatua ya kwanza kati ya hatua tatu zilizohusika Mungu alipoanzisha agano na Abram. Sura inaanza kwa maneno, "Usiogope," kwa maana ujumbe wa malaika wa kwanza ni "mcheni Mungu," na wale ambao, kama Abram, wanamcha Mungu hawatahitaji kumuogopa Mungu. Kuna aina mbili za hofu, kwa sababu kuna makundi mawili ya watu.

Zaidi mbele katika kifungu cha agano, Abram alimwamini Mungu, na hilo likahesabiwa kwake kuwa haki. Malaika watatu wanaendana sambamba na kazi ya Roho Mtakatifu, kama alivyofundisha Yohana kwamba Roho Mtakatifu huushawishi ulimwengu kuhusu mambo matatu: dhambi, haki na hukumu. Sifa hizo zinalingana na hao malaika watatu, hivyo baada ya kumcha Mungu kuwekwa wazi katika kifungu cha agano, hatua ya pili ya haki inatambuliwa, kisha ikafuatwa na tamko la hukumu, ambalo ndilo kazi ya tatu ya Roho Mtakatifu, na ujumbe wa malaika wa tatu. Hatua ya kwanza ya agano iliwakilisha ujumbe wa malaika wa kwanza, ambao daima ni frakta ya jumbe zote tatu. Hatua tatu za mchakato wa agano zinawakilisha malaika watatu wa Ufunuo kumi na nne.

Baada ya Abram kuhesabiwa kuwa mwenye haki, jambo linaloashiria malaika wa pili, anaandaa sadaka, kwa kuwa sadaka huandaliwa kabla tu ya hatua ya tatu ya hukumu. Sadaka hiyo inawakilisha ile sadaka ya Walawi inayotajwa katika Malaki sura ya tatu, inayoinuliwa juu kama bendera. Kama vile vipindi vitatu vya miaka arobaini katika maisha ya Musa vinavyowakilisha ujumbe wa malaika watatu, miaka arobaini ya kwanza ya Musa ina hatua zote tatu za ujumbe wa malaika watatu.

Ushuhuda wa Musa unaanza pale wazazi wake walipomcha Mungu, (hatua ya kwanza), kisha likafuata jaribio la mwonekano. Hatua ya pili inajumuisha jaribio la mwonekano, kama ilivyokuwa katika Danieli sura ya kwanza, ambapo Danieli kwanza alimcha Mungu na kukataa kula mlo wa Kibabeli, kisha akajaribiwa kulingana na mwonekano wake wa kimwili. Kisha kwa Danieli kulikuwa na jaribio la tatu baada ya miaka mitatu na mfalme Nebukadneza, ishara ya mfalme wa kaskazini na sheria ya Jumapili, ambayo ndiyo ujumbe wa malaika wa tatu.

Wazazi wa Musa walimcha Mungu, wakamweka ndani ya sanduku majini, na binti ya Farao akaongozwa aione hali hiyo, kisha akaamua mtoto aokolewe. Mwanzo wa maisha ya Musa ulikuwa mfano wa agano ambalo Mungu alifanya na wanadamu, kisha kupitia Musa, Mungu pia alifanya agano na taifa teule lililochaguliwa miongoni mwa wanadamu. Agano la Nuhu na wanadamu linawakilisha umati mkubwa, na agano la Musa na watu teule linawakilisha wale mia arobaini na nne elfu. Sadaka ambayo Abram alipaswa kutoa ili kuthibitisha agano ilibeba alama ya agano la Nuhu, vivyo hivyo Musa pia, aliyetimiza unabii wa Abram karne nyingi baadaye.

Sadaka hiyo ilijumuisha wanyama watano tofauti; mtamba wa miaka mitatu, mbuzi jike wa miaka mitatu, kondoo dume wa miaka mitatu, hua, na kindu la njiwa. Ndege hao waliachwa wazima, na mtamba, kondoo dume na mbuzi jike wakapasuliwa vipande viwili. Sadaka hiyo inaashiria kuinuliwa kwa ishara katika siku za mwisho kama jaribio linaloonekana kwa wanadamu. Ishara inayoonekana kwa binti wa Farao ilikuwa mtoto Musa ndani ya sanduku. Safina inaonyeshwa kwa mfano na nafsi nane waliokuwa katika safina. Nambari “nane” imethibitishwa kama mojawapo ya sifa za kinabii za ishara ya laki moja na arobaini na nne elfu. Ukiangalia sadaka zile tano za wanyama na ukawakata wale watatu vipande viwili, basi sadaka yako inaundwa na vipande nane, kama ilivyoashiriwa na Nuhu, kisha kuthibitishwa katika sadaka ya Abram.

Wale wanyama watano, wakigawanywa kama alivyoagiza Mungu, wanawakilisha nambari "nane," na kwa kufanya hivyo, wanawakilisha zile roho mwishoni mwa dunia ambazo ziliashiriwa na roho "nane" zilizokuwa katika safina. Ishara ya tohara, ambayo ni hatua ya pili katika agano la vipengele vitatu la Abram, ilipaswa kutekelezwa siku ya "nane" baada ya kuzaliwa, na ibada hiyo ilibadilishwa na ubatizo, unaoashiria ufufuo wa Kristo uliotokea siku ya "nane." Nambari "nane" ni sifa iliyo thabiti ya maagano ya Nuhu na Musa, nayo yanaashiria wale elfu mia arobaini na nne watakaoinuliwa kama toleo la ishara, ambao ni "wa nane," yaani wanaotokana na wale saba.

Wale wanyama watano wanawakilisha wanawali watano wenye busara, wanaotiwa mfano na ‘wanane’ waliokuwa kwenye safina, watapita kutoka ulimwengu wa zamani kwenda ulimwengu mpya—bila kuona mauti.

Sadaka ya Abram ilikuwa sadaka safi, kwa maana wanyama wote katika sadaka hiyo walikuwa wanyama safi, na kwa pamoja wanawakilisha wanyama wa msingi waliotumiwa kwa sadaka za kuteketezwa kabisa. Ujumbe wa malaika wa kwanza unajumuisha amri ya kumwabudu Muumba, na wanyama wa msingi wa sadaka wa huduma ya patakatifu ambayo ilipaswa kuanzishwa wakati unabii wa Abram ulipotimizwa wakati wa Musa wanaonyeshwa kama sadaka za ibada, wakati huohuo pia wakiashiria wito wa malaika wa kwanza wa kumwabudu Muumba.

Aya ya kumi na nane inasema waziwazi, "Siku hiyo Bwana alifanya agano na Abram." Hiyo inaashiria hatua ya kwanza kati ya hatua tatu zinazowakilisha malaika watatu wa Ufunuo kumi na nne. Hatua ya agano katika Mwanzo kumi na tano inawakilisha ujumbe wa malaika wa kwanza wa Ufunuo kumi na nne, ambao unafuatwa na malaika wa pili, aliyefananihwa na hatua ya pili ya agano la Abram iliyo katika Mwanzo kumi na saba.

Katika hatua ya pili, jina la Abram linabadilishwa kuwa Ibrahimu. Abram maana yake ‘baba ametukuzwa,’ na Ibrahimu maana yake ‘baba wa mataifa mengi.’ Katika mwito wa Abram, ahadi ya kuwa taifa kubwa ilitolewa, lakini ahadi hiyo haikuidhinishwa hadi jina la Abram lilipobadilishwa. Ndipo akawa baba wa kwanza wa watu waliochaguliwa wa agano. Hatua iliyofuata iliwakilisha kwa mfano ujumbe wa malaika wa tatu kwani Ibrahimu alijaribiwa kwa kumtoa Isaka dhabihu, jambo ambalo lilikuwa kielelezo cha msalaba, ambacho kilikuwa kielelezo cha tarehe ishirini na mbili Oktoba 1844, ambacho kinawakilisha kwa mfano sheria ya Jumapili - ambayo ndiyo ujumbe wa malaika wa tatu. Hatua hiyo ya tatu ya agano ilitimia tarehe ishirini na mbili ya Oktoba mwaka 1844, na imeainishwa katika Mwanzo ishirini na mbili.

Katika hatua ya pili, ambayo ni ujumbe wa malaika wa pili, ambapo jina la Abramu linabadilishwa, tohara inaanziwa kama “ishara” ya watu wa agano na uhusiano wao na Mungu. Ni katika historia ya ujumbe wa malaika wa pili kwamba watu wa Mungu wanatiwa muhuri. Wanainuliwa kama bendera katika ujumbe wa malaika wa tatu unaowakilishwa na sheria ya Jumapili, lakini wanatiwa muhuri katika kipindi cha kabla tu ya sheria ya Jumapili, ambacho katika historia ya Wamileraiti kingekuwa kabla tu ya mlango kufungwa tarehe 22 Oktoba 1844.

Vivyo hivyo ni kweli kuhusu amri tatu zilizotoka Babeli ambazo zilianzisha unabii wa miaka 2300, uliomalizika kwa kuwasili kwa malaika wa tatu tarehe 22 Oktoba 1844. Hekalu lilikamilishwa katika historia ya amri ya pili, baada ya ya kwanza, lakini kabla ya ya tatu. Misingi iliwekwa wakati wa amri ya kwanza na ujenzi wa hekalu ukakamilishwa katika historia ya amri ya pili. Amri ya tatu mnamo 457 K.K. ilianza miaka 2300, huku amri yenyewe ikirudisha mamlaka ya kitaifa kwa Wayahudi. Kwenye alama ya tatu ya njia ufalme unaanziwa, jambo linalowakilishwa na kurejeshwa kwa mamlaka ya kitaifa katika amri ya tatu na kuinuliwa kwa kanisa linaloshinda kama bendera wakati wa sheria ya Jumapili.

Amri ya tatu iliwakilisha kwa mfano kuwasili kwa malaika wa tatu kwenye ndoa tarehe 22 Oktoba 1844. Bi harusi hujiandaa kabla ya ndoa, si wakati wa ndoa. Kutiwa muhuri kwa laki moja na arobaini na nne elfu kunatimizwa kabla tu ya sheria ya Jumapili, katika kipindi kinachowakilishwa kinabii kama jaribio la picha ya yule mnyama. Tunaarifiwa kwamba jaribio la picha ya yule mnyama ndilo jaribio tunalopaswa kulipita kabla ya kufungwa kwa mlango wa rehema.

Bwana amenionyesha wazi kwamba sura ya mnyama itaundwa kabla ya mlango wa rehema kufungwa; kwa maana itakuwa jaribu kuu kwa watu wa Mungu, ambalo kupitia hilo hatima yao ya milele itaamuliwa. Msimamo wako ni mseto wa mambo yasiyolingana kiasi kwamba ni wachache tu watakaodanganywa.

Katika Ufunuo 13 mada hii imewasilishwa kwa uwazi; [Ufunuo 13:11-17, imenukuliwa].

Hili ndilo jaribio ambalo watu wa Mungu lazima wapitie kabla ya kutiwa muhuri. Wote waliohibitisha uaminifu wao kwa Mungu kwa kuitii sheria yake, na kukataa kukubali sabato bandia, watasimama chini ya bendera ya Bwana Mungu Yehova, nao watapokea muhuri wa Mungu aliye hai. Wale wanaoacha ukweli wa asili ya mbinguni na kukubali sabato ya Jumapili, watapokea alama ya mnyama. Manuscript Releases, juzuu ya 15, 15.

Mlango ulifungwa tarehe 22 Oktoba 1844, ukiwa mfano wa kufungwa kwa mlango wakati wa sheria ya Jumapili. Dada White anasema kwamba mtihani wa sanamu ya mnyama ndio mtihani tunaopaswa kuupita "kabla" mlango wa rehema haujafungwa, na pia anasema kwamba mtihani huo ndimo ambamo hatima yetu ya milele huamuliwa. Kabla ya sheria ya Jumapili, bibi arusi hujiandaa, na hili linahitaji kuwa na vazi sahihi la arusi, vazi ambalo linapaswa kusafishwa na moto wa kusafisha wa Mjumbe wa Agano. Muhuri huwekwa kabla ya arusi, kisha arusi hufanyika wakati wa sheria ya Jumapili.

Dada White anabainisha kwamba kutiwa muhuri ni kuthibitishwa katika kweli kiakili na kiroho. Zaidi ya hayo, anabainisha kwamba ‘wakati’ watu wa Mungu watakapotiwa muhuri, ‘ndipo’ mtikisiko wa hukumu za Mungu utakuja. Mtikisiko huo ni hukumu zinazoanzia katika tetemeko la

ardhi la Ufunuo kumi na moja, ambalo ni sheria ya Jumapili nchini Marekani.

Hekalu la Wamileraiti lilikamilishwa wakati wa Kilio cha Usiku wa Manane, likibainisha kwamba muhuri unawekwa kabla ya alama ya tatu ya hukumu. Katika agano la Ibrahimu, hatua ya tatu ya hukumu ilikuwa Isaka katika Mlima Moria, ikiashiria si tu Kristo msalabani, bali pia sadaka ya Walawi katika Malaki sura ya tatu.

Naye ataketi kama mtu aiyeyushaye na kutakasa fedha; naye atawatakasa wana wa Lawi, na kuwasafisha kama dhahabu na fedha, ili wamtotee Bwana dhabihu katika haki. Ndipo dhabihu za Yuda na Yerusalemu zitampendeza Bwana, kama siku za zamani, na kama miaka ya kale.

Nami nitawakaribia kwa hukumu; nami nitakuwa mshahidi wa haraka dhidi ya wachawi, dhidi ya wazinzi, dhidi ya waapao kwa uongo, dhidi ya wanaowaonea mfanyakazi katika ujira wake, mjane na yatima, na wanaomnyima mgeni haki yake, wala hawamchi mimi, asema Bwana wa majeshi. Malaki 3:3-5.

Baada ya mchakato wa utakaso, 'ndipo' sadaka itakapokuwa kama siku za kale, na sadaka huandaliwa wakati wa hatua ya mwisho ya hukumu, kwa maana ni wakati huo ndipo Walawi waliotakaswa na kuandaliwa kama sadaka, wanatofautishwa na wanawali wapumbavu ambao Kristo atakuwa "shahidi mwepesi" dhidi yao. "Shahidi mwepesi" huyo ni "shahidi mwaminifu kwa kanisa la Laodikia," ambaye anamrusa Shebna kama mpira katika uwanda wa mbali, na ambaye anawatapika Walaodikia kutoka kinywani Mwake kwa nguvu. Utengano wa ngano na magugu utakuwa wa haraka, kwa maana harakati za mwisho ni za kasi. Yule mjumbe mwepesi ndiye Yeye ajaye ghafla hekaluni Mwake katika Malaki sura ya tatu.

Kuinuliwa kwa sadaka katika Malaki "kama siku za kale," ni kuinuliwa kwa bendera ya mia na arobaini na nne elfu; ni kuinuliwa kwa sadaka ya kutikiswa ya mikate miwili ya Pentekoste; ni kuinuliwa kwa nyoka juu ya nguzo jangwani; ni kuinuliwa kwa Kristo msalabani; na ni kuinuliwa kwa Shadraka, Meshaki na Abednego katika tanuru ya moto pamoja na Kristo huku ulimwengu wote ukishangaa na kustajabu; ni kuchapishwa kwa chati ya mwaka 1843, na kusudio la chati ya mwaka 1850.

Ilipokuwa katika hatua ya pili ya agano la Ibrahimu ndipo ibada ya tohara ilianzishwa na kuamriwa, hivyo ikawa ishara ya agano. Ibrahimu, tofauti na Musa, alimtahiri Isaka mara moja, ili alipomwinua kama sadaka katika hatua ya tatu, Isaka angeiwakilisha ile ishara. Ishara hiyo baadaye ingebadilishwa na ubatizo, na ishara hizo mbili kwa pamoja hutoa mashahidi wawili wa ishara ya msalaba.

"Ni nini muhuri wa Mungu aliye hai, unaowekwa katika vipaji vya nyuso za watu Wake? Ni alama ambayo malaika wanaweza kuisoma, lakini si macho ya binadamu; kwa kuwa malaika mharibu ni lazima aione alama hii ya ukombozi. Akili yenye busara imeona ishara ya msalaba wa Kalvari katika wana na binti walioasiliwa na Bwana. Dhambi ya uvunjaji wa sheria ya Mungu imeondolewa. Wamevaa vazi la arusi, na ni watiifu na waaminifu kwa amri zote za Mungu." Manuscript Release, number 21, 51.

Katika hatua ya kwanza ya agano katika Mwanzo 15, unatambuliwa unabii wa muda wa miaka 400 katika utumwa, na Paulo anautaja kipindi hicho hicho kuwa miaka 430. Hesabu ya Paulo inaanzia kwenye mwito katika Kutoka 12, kwa maana anajumuisha wakati wa kuishi ugenini wa Abram. Inapochunguzwa kwa makini, miaka mia nne katika uhusiano wake na miaka thelathini ni ishara moja iliyoainishwa na Paulo, na miaka mia nne iliyoainishwa na Abram ni ishara nyingine. Basi, kipindi cha miaka mia nne kinawakilisha nini, na kipindi cha miaka mia nne na thelathini kinawakilisha nini, na miaka thelathini inawakilisha nini?

Wasomi wameonyesha ipasavyo kwamba miaka mia nne na thelathini inaweza kugawanywa katika vipindi viwili vya miaka mia mbili na kumi na tano, kipindi cha kwanza bila uteja wala utumwa, cha pili ni utumwa.

Abrahamu aliingia Kanaani akiwa na miaka 75, na Isaka alizaliwa Abrahamu alipokuwa na miaka 100 (miaka 25 baadaye). Yakobo alizaliwa Isaka alipokuwa na miaka 60, naye Yakobo akaingia Misri alipokuwa na miaka 130. Hii inafanya jumla ya miaka 215 katika Kanaani na miaka 215 katika Misri, jumla ya miaka 430. Kwa mwanafunzi wa unabii, hili hutoa ushahidi wa aina mbili, kutoka kwa alama mbili za agano; Paulo, kama ilivyokuwa kwa Abram, alibadilishiwa jina. Paulo anataja 430, na Abram 400. Utimilifu wa mstari juu ya mstari wa unabii miwili wa wakati unaohusiana unahusishwa na kipindi cha kwanza cha agano ambacho kilisababisha kuanzishwa kwa watu wateule wa Mungu.

Wakati Kristo alipokuja katika historia ili kuthibitisha agano na wengi kwa muda wa juma moja, juma hilo liliwakilisha unabii wawili wa wakati waliohusiana. Unabii wa miaka mia nne na thelathini wa Paulo unaweza kugawanywa katika sehemu mbili sawasawa, kama ilivyo kwa juma la Kristo. Miaka 215 katika Kanaani ikifuatiwa na miaka 215 katika Misri, ikiashiria ushuhuda wa Kristo mwenyewe kwa siku 1260, kisha ikifuatiwa na siku 1260 za ushuhuda wa Kristo katika nafsi ya wanafunzi wake. Siku 2520 ambazo Kristo alithibitisha agano pia zinawakilisha nyakati saba ambazo ni "ugomvi wa agano lake."

Kuanzia 723 KK hadi 1798 ni miaka 2520, na miaka hiyo imegawanywa katika vipindi viwili vya miaka 1260, ikiwakilisha upagani ukikanyaga chini mahali patakatifu na jeshi kwa miaka 1260, kisha upapa ukikanyaga chini mahali patakatifu na jeshi kwa miaka 1260. Katikati ya juma la Kristo kulikuwa msalaba, na katikati ya juma (538) huleta miaka 1260 ya ushuhuda wa kipagani ikifuatiwa na miaka 1260 ya ushuhuda wa kipagani kutoka kwa mfuasi wa kipapa wa upagani. Wakati ufalme wa neema wa Kristo ulipewa nguvu msalabani, uliashiria 538, wakati ufalme wa Mpinga Kristo ulipewa nguvu. Msalabani, Israeli halisi iliwekwa kando na Israeli ya kiroho ikaanza. Mnamo 538, upagani halisi uliwekwa kando, na upagani wa kiroho ukaanza.

Unabii wa Abram wa miaka mia nne pia ni miaka mia nne na thelathini. Ni unabii uleule, lakini umeonyeshwa kupitia ishara mbili za agano. Nyakati hizo mbili za kinabii zinazohusiana zilitambulisha utumwa na ukombozi wa watu wa Mungu, ambazo zingetimia mwanzoni mwa historia ya agano la Israeli wa kale. Mwishoni mwa historia ya agano la Israeli wa kale, kuna unabii mmoja wa wakati unaolingana na mwingine, katika uhusiano wa siku kwa mwaka, hivyo kubainisha nyakati mbili za kinabii zinazosisitiza ukombozi na utumwa.

Katika kipindi cha katikati kati ya mwanzo na mwisho wa historia ya Israeli ya kale, tunamkuta Danieli katika utumwa wa Babeli. Kutokana na historia hiyo ya agano, inayotambua utumwa na ahadi ya ukombozi; unabii unaunganisha historia ya agano ya Israeli ya kale na ya Israeli ya kisasa unawekwa wazi. Katika kitabu cha Danieli, unabii miwili wa wakati unatambuliwa. "Kiapo" cha "mara saba" za Musa cha Walawi ishirini na sita kinatambuliwa katika Danieli 9/11, pamoja na swali la aya ya kumi na tatu katika Danieli nane, linaloelekeza kwenye jibu la aya ya kumi na nne, linalotambua unabii wa miaka 2300. "Kiapo" hicho, ambacho kikivunjwa ni "laana ya Musa" katika Danieli 9/11, kilipotekelezwa mwaka 677 KK dhidi ya ufalme wa kusini na kikahtimika Oktoba 22, 1844, kama ilivyokuwa kwa miaka 2300. Matukio yote mawili ya kutawanywa ya 2520 yapo katika swali la aya ya kumi na tatu, na jibu la aya ya kumi na nne ni miaka 2300.

Kama ilivyokuwa kwa Musa, alfa wa historia ya agano la Israeli ya kale, na kama ilivyokuwa kwa Kristo, omega wa historia ya agano la Israeli ya kale, mwanzo wa historia ya alfa ya Israeli ya kisasa ulihusisha unabii miwili wa wakati unaohusiana. Mmoja uliwakilisha ufungwa na utumwa, na mwingine ukombozi. Mgawanyo wa miaka 430 katika vipindi viwili sawa katika historia ya alfa ya Israeli ya kale uliashiria mgawanyo wa kinabii uliorudiwa katika juma ambalo Kristo alithibitisha agano; na kipindi kinachohusiana cha hukumu kwa kuvunja agano, ambacho kiligawanywa katika vipindi viwili sawa, vyote viwili vinatoa mashahidi wawili kwamba historia ya alfa ya Israeli ya kisasa ingekuwa na nanga ya kinabii iliyo sawa. Kuishia pamoja kwa miaka 2520 na 2300 kunatoa shahidi wa tatu wa unabii miwili wa wakati unaohusiana, ambao unajumuisha unabii unaogawanywa sawasawa katikati.

Mashahidi watatu wangeongoza mtu kutarajia kwamba Bwana atakapoingia katika agano na mia moja arobaini na nne elfu katika historia ya omega ya Israeli ya kisasa, kutakuwepo na unabii miwili unaohusiana wa wakati wa kinabii, na kipindi kilichohusiana ambacho kimegawanywa katika sehemu mbili sawa, lakini hili haliwezi kuwa hivyo, kwa maana Bwana alipoingia katika agano na Israeli ya kisasa, alinua mkono wake juu mbinguni na akatangaza kwamba wakati hautakuwapo tena.

Agano la wale mia arobaini na nne elfu linawakilishwa na mikate miwili ya kutikiswa ya sadaka ya malimbuko ya ngano. Muundo wa kinabii wa mashahidi watatu, ukifuatiwa na ushuhuda wa wawili usio na ubainifu wa wakati wa kinabii, huonekana katika sadaka ya Abramu ya mtamba (aliyegawanywa sawasawa), mbuzi jike (aliyegawanywa sawasawa), na kondoo dume (aliyegawanywa sawasawa), kisha ukafuatiwa na hua na njiwa.

Sadaka tatu za kwanza zote zilikuwa na miaka mitatu iliyohusishwa na ishara zao, ikibainisha kwamba zinawakilisha sadaka tatu zilizokuwa na wakati wa kinabii. Si tu kwamba sadaka hizo tatu zote zilikuwa na wakati wa kinabii, bali kila moja ilikuwa na wakati wa kinabii uliogawanywa kwa usawa katika vipindi viwili. Hanga na njiwa hawana umri uliobainishwa; walitakiwa tu wawe wachanga, kwa maana wanawakilisha kizazi cha mwisho cha watu wa agano, ambacho kinawakilishwa na ndege wawili, au makundi mawili.

Makundi mawili yanawakilisha mkutano mkubwa na elfu mia arobaini na nne, lakini ndege wawili wana maana ya pili. Njiwa ni mojawapo ya sadaka zinazotolewa katika mahali patakatifu, na

unapochunguza utambulisho wa njiwa kama sadaka, mara nyingi ina maana ya aina ya hua; ilhali njiwa katika sadaka ya Abramu inamtambulisha ndege aliye mchanga mno kiasi kwamba hana manyoya, au, mbaya zaidi, ndege ambaye manyoya yake yameng'olewa. Katika kiwango hiki cha kinabii, ndege hao wawili ni ngano na magugu.

Katika siku za mwisho bendera itainuliwa hadi mbinguni kama ndege, na itafanya hivyo wakati uleule ambapo ndege wawili wasio safi watainua uovu na kumweka juu ya kiti chake cha enzi huko Shinar.

Ndipo yule malaika aliyesema nami akatoka, akaniambia, Inua sasa macho yako, uone ni kitu gani hiki kinachotoka. Nikasema, Ni nini? Akaniambia, Hii ni efa inayotoka. Akaongeza kusema, Hii ndiyo sura yao katika dunia yote. Na tazama, palinyanyuliwa talanta ya risasi; na huyu ni mwanamke aketiye katikati ya ile efa.

Akasema, Huu ni uovu. Akatupa hilo katikati ya ile efa; akatupa uzito wa risasi juu ya kinywa cha ile efa.

Ndipo nikainua macho yangu, nikaangalia, na tazama, wakaja wanawake wawili, na upepo ulikuwa katika mabawa yao; kwa maana walikuwa na mabawa kama mabawa ya korongo; wakainua ile efa kati ya nchi na mbingu. Ndipo nikamwambia yule malaika aliyekuwa akisema nami, Hawa wanaichukua ile efa kuipeleka wapi? Akaniambia, Ili kujengea nyumba katika nchi ya Shinari; na itakapokuwa tayari, itawekwa huko juu ya msingi wake. Zekaria 5:5-11.

Upapa, unaowakilishwa kama “uovu,” au na Paulo kama “yule mwovu,” ulipokea jeraha lake la mauti mwaka 1798, wakati talanta ya risasi iliwekwa juu ya kikapu ambacho anaketi ndani yake. Baadaye Uspiritizimu na Uprotestanti uliopotoka watamwinua na kumjengea nyumba katika Shinaari, wakati huohuo Mungu atakapokuwa amemaliza kujenga nyumba ambayo ataiinua kuwa bendera. Katika Zekaria bendera bandia ni yule mwanamke wa uovu, na bendera zinawakilishwa kama njiwa. Ndipo ulimwengu utakuwa ukichagua kati ya Roma, ambayo ni kifungo cha kila ndege mchafu na mwenye kuchukiza, au njiwa, ishara ya agano la Mungu na wanadamu.

Akapaza sauti kwa nguvu, akisema, Babeli ile kuu imeanguka, imeanguka, na imekuwa makao ya mashetani, na kimbilio la kila roho mchafu, na zizi la kila ndege mchafu na mwenye kuchukiwa. Ufunuo 18:2.

Kristo alisema kuhusiana na kifo chake na ufufuo wake, “Vunjani hekalu hili, nami katika siku tatu nitalisimamisha.” Siku zile tatu zinawakilisha kipindi cha kinabii ambacho hekalu huinuliwa, kama ilivyokuwa kwa Musa, kwa Kristo na kwa Wamilleraiti. Sharti la umri wa miaka mitatu kwa sadaka ya Abramu ya mtamba, mbuzi jike na kondoo dume linaonyesha kwamba, ndani ya kila moja ya historia tatu za agano tunazozitazama sasa, hekalu litasimikwa. Hekalu la mwisho la agano, la mia moja arobaini na nne elfu, ni bendera itakayoinuliwa kama taji kuelekea mbinguni. Kwa sababu hii, mtamba, mbuzi jike na kondoo dume ni wanyama wa nchi, hivyo kuwatofautisha na ndege warukao mbinguni. Hekalu la agano linalosimikwa siku za mwisho ni wakati Yerusalemu inapoinuliwa juu ya vilima na milima yote.

Ingawa bado sijatambua kila kipengele cha hatua ya kwanza kati ya hatua tatu za agano za Abram, hadi sasa, kila kipengele tulichokizingatia kina mwenzake katika mwanzo na mwisho wa Israeli wa kale wa kimwili, na katika mwanzo wa Israeli wa kisasa. Tumeonyesha hatua tatu za malaika wa Ufunuo sura ya kumi na nne katika hatua ya kwanza ya agano la Abram. Frakta ya malaika watatu iliyoko katika hatua ya kwanza ya agano la Abram itathibitishwa kwa uwazi zaidi tutakapozingatia hatua ya pili na ya tatu za agano la Abram.

Sadaka "nane" za Abram zinawakilisha si tu sadaka ambazo zingekuwa sehemu ya taratibu za ibada za patakatifu za Musa, bali pia zinabainisha na kuthibitisha jukumu la wakati wa kinabii katika simulizi ya watu wa agano wa Mungu. Zinathibitisha mwanzo na miisho ya Israeli kama watu wateule wa Mungu, iwe kwa maana halisi au ya kiroho.

Miaka 430 ya Paulo ni kipindi cha unabii ambacho hakiwezi kutenganishwa kimantiki na miaka 400 ya Abram. Yanapowekwa moja juu ya nyingine, yanatoa kipindi cha miaka thelathini, kinachofuatwa na miaka mia nne. Hapa ndipo tutakapoendelea katika makala inayofuata.

Unabii uliorekodiwa katika Agano la Kale ni neno la Bwana kwa siku za mwisho, na utatimia kwa hakika kama vile tulivyoona uharibifu wa San Francisco. Barua 154, Mei 26, 1906.